

# STIPENDIJA

Eh, kako mi je trebala stipendija! Mojim roditeljima i sestrama bilo bi tada lakše jer bi za mene morali odvajati manje novca.

Početkom prve godine studija objavljen je republički natječaj za stipendije. Podnosim molbu, napišem, valjda, kakva je situacija u mojoj obitelji, no uz molbu moram priložiti i karakteristiku iz gimnazije.

Otputujem u Viroviticu, u tamošnji komitet ili kako se to već zvalo, nađem osobu koja je za to zadužena, a ta ode i nađe moju karakteristiku. Otvori je i da mi da pročitam. Čudo Božje! Stoječki, s nevjericom čitam, mijenjam vjerojatno sve boje u licu, vraćam čovjeku papir i kažem samouvjereno:

— To nije moja karakteristika!

Čovjek se zabezekne, gleda me u čudu i kaže:

— To su pisali vaši drugovi!

Ja mu bez imalo ustezanja kažem:

— To nisu moji drugovi, zapravo to uopće nisu drugovi.

On ih pokušava braniti, govoreći kako su oni svjesni članovi partije još od ranih gimnazijskih dana i koješta drugo. Ne kaže koji su to, ali ja znam.

Ne želim uzeti tu karakteristiku, pa mu to i kažem, jer s takvom karakteristikom ne ću ni slučajno dobiti stipendiju. Tamo je, naime, pisalo da sam religiozna, ali da su religiozni i moji roditelji, a to je prevršilo mjeru.

Vidi čovo da ne želim otići, a već se i previše upustio sa mnom u diskusiju pa me pita:

— A ideš li ti u crkvu?

Ja mu kažem da ne idem, da ne idu ni moje sestre, a ni moji roditelji. Išli smo mi svi u crkvu dok nam tata nije zabranio, ali mu to ne govorim.

Čovo malo razmišlja, ali ima rješenje pa kaže:

— Idi ti u Suhopolje pa od omladinske organizacije donesi potvrdu za ovo što si rekla.

Odem na kolodvor, putujem u Suhopolje iz kojeg sam pet godina vlakom putovala u virovitičku gimnaziju. Sjedim u vlaku i razmišljam kako smo prije nekoliko godina stvarno nedjeljom redovito išli na malu ili veliku misu, na svibanjske pobožnosti, na zornice i ponoćke i kako mi je bilo najviše žao što više neću moći pjevati u crkvenom zboru. Ali zabrana je zabrana, a sloboda vjeroispovijesti bila je

sasvim nešto drugo. To je za one koji ne primaju plaću od države. Od jednog se učitelja valjda očekuje da svoju i tuđu djecu odgaja u duhu socijalizma, a ne kako Bog zapovijeda. Mogao bi zbog Deset zapovijedi ostati bez službe, bez plaće, bez drva za grijanje i bez školskog stana.

Mi smo ipak kod kuće slavili velike vjerske blagdane i pjevali sve crkvene i hrvatske pjesme koje nas je tata naučio. Mama bi napekla kolača, svi smo joj pomagali, pa smo kolače na blagdane nosili u školu, umjesto kruha namazanog svinjskom mašću što smo ga svakodnevno jeli za vrijeme velikog odmora. Mora biti da su razlog toj religioznosti u mojoj, ali vrlo vjerojatno ne samo u mojoj karakteristici, bili blagdanski kolači koje ona dvojica s nama nikad nisu kusala. A možda i pjesme koje u svojoj obitelji nikad nisu naučili niti pjevali, ali su ipak za njih znali!

Kako bilo da bilo, u Suhopolju od omladinske organizacije dobijem potvrdu da ni ja, a ni moji roditelji nismo religiozni. Čudo Božje, kako je taj omladinski rukovodilac baš to mogao znati. Oduševljen potvrdom u partijski komitet u Virovitici. Onaj čovjek podere postojeću karakteristiku, u novu prepíše sve ono iz potvrde pa doda i ono što sam mu ja rekla; da sam bila predsjednik pionirske organizacije u sedmogodišnjoj školi i član folklorne sekcije, da sam bila na radnim akcijama, da sam tamo bila član nekakvog glavnog štaba i koješta drugo.

To je karakteristika! Eto, taj sekretar je pravi čovjek, a ne oni moji, kako je rekao,



*Folklorna sekcija - voditeljica nastavnica Vera Stošić; ženske: Marija Lisinski, Marija Šojat, Lidija Škec, Branka Romaj (Seissel), Ljubica Kolarić i Božica Fišer; muški: Anđelko Barić, Antun Balaž, Drago Valušek, Ivan Duvnjak, Žarko Cabunac i Branko Barlafa, Suhopolje, 1952.*

drugovi. Dovrtljiv i sposoban, sve je riješio na obostrano zadovoljstvo, iako smo se sreli prvi put u životu. Takvi ljudi trebaju biti na odgovornim mjestima!

Sva puna vjere, priložim tu kićenu karakteristiku uz svoju molbu Republičkoj komisiji. Odobre mi stipendiju od 5000 dinara. Od toga odbiju 3750 dinara - toliki je iznos tata za mene



dobivao kao dječji doplatak - tako da će moja stipendija iznositi 1250 dinara mjesečno.

E, neće! E, neće! Zahvalim na stipendiji i pomislim da je sav trud bio uzaludan. Ali nije! Nije bio uzaludan, zato što kad - tad moraš saznati da život nije samo pjesma, da ti ga katkad kroje drugi, da se možeš boriti za svoju istinu s manje ili više uspjeha, ali svakako o svojim stavovima moraš odlučivati sam. Zapravo, nisam se puno uzrujavala radi te stipendije jer bi mi ona samo smetala da se natječem negdje drugdje i za neki, možda, veći iznos.

Slavnih autora naših neslavnih karakteristika sjetim se svakih pet godina prigodom proslava godišnjica mature. Jedan od njih nikad nije dolazio. On je imao neku svoju vjeru. Drugi, porijeklom Hercegovac, uvijek dolazi. Kad smo se nakon petnaest godina prvi puta sastali, bilo je ljeto 1972. godine. Znao je da znam, znali su i drugi, bilo ga je stid, bilo mu je žao. To mi je i rekao, ali sam ga nazvala prodanom dušom i nisam ga htjela razumjeti. Na svakom sljedećem susretu, moja je srdžba bila sve manja i vjerojatno sam mu u duši oprostila, ali mu to nikad neću reći.

Stipendiju sam, kao dobar student, dobila na drugoj godini iz općine Slavonski Brod u iznosu od 6000 dinara. Nisu ništa pitali o dječjem doplatku, čak su iznos u trećoj godini povišili na 8000 dinara i uredno mi ga slali do kraja studija. Naravno da sam i ja njima dostavljala potvrde fakulteta o svakom sljedećem redovito upisanom semestru.

Sesvete, 20. siječnja 2002.